

meno:

trieda:

úspešnosť:

Ľudové piesne – daltonské zadanie pre V. ročník

1. Podľa úvodných veršov určuj typ ľudovej piesne.

Nebudem ja dobrý...

Nebudem ja dobrý, ani mi nesvedčí,
šablička ku boku, karabín na pleci.

Plače mi má matka, plače mi sestrička,
že sa mi ligoce pri boku šablička.

Odpoveď:

Po valasky od zeme...

Po valasky od zeme!
Kto mi kozy zaženie?
A ja by ti bou zahnu,
ale som sa vlka báu.

Odpoveď:

Mau som ja...

Mau som ja frajerku
s druhej strany jarku,
krajčovú.

Nemala viac statku,
len jednu lopatku
bravčovú.

Aj tú by ta dala,
aby sa vydala
za muža.

Odpoveď:

Keby milý vedeu...

Keby milý vedeu, akú ja boľasť mám,
trebárs je deľako, veru by prišieu k nám.

Ale milý nevie, akú ja boľasť mám,
teraz je dosť blízko, predsa nepríde k nám.

Odpoveď:

Fašiangy

Všetci ľudia sa radujú v fašiangové časy
jedni pijú, druhí jedia za stolom klobásy:

Odpoveď:

2. Uvažuj, k akému zvyku v živote našich predkov sa viaže fotografia. Stručne popiš zvyk.

3. Aký druh ľudovej piesne sa spieval pri :

- a) pri hrabaní sena
- b) pri stavaní májov
- c) v čase Vianoc a víťania Nového roka
- d) násilnom odchode chlapcov na vojnu
- e) pri pálení svätójánskych ohňov.....

Pracovné piesne.

Pracovné piesne : pastierske, žatevné, trávnicie, banické, pri rôznych remeslách (pri mletí obilia, pri oraní pôdy, pri priadkach, pri tkaní, pri drôtovaní hrncov, pri vyšívaní...) Osobitnou skupinou sú trávnicie – lúčne piesne žien, ktoré predstavujú typ sezónnych pracovných piesní. Spievali ich ženy pri práci v prírode, najmä počas kosenia a zberu sena.

Text: Ja som dobrý remeselník...

**Ja som dobrý remeselník z tej Trenčanskej stolice,
ja znám dobre drotovati hrnce, misy, rajnice.
Keď ja puojdem z tej dediny krikajúci cez mesto:
Dajte hrnce drotovati! To je moje remeslo.**

4. Stručne popíš slovenské remeslo – drotárstvo. Pomoc nájdeš na stránkach:
www.drotaria.sk, http://www.velkerovne.sk/contents/drot_sk.htm

5. Pracuj s textom ľudovej piesne.

A Zakrúžkuj strofu, podčiarkni verš a vyfarbi hlásky, ktoré sa rýmujú.

B Nahraď slovo **krikajúci** iným spisovným slovom: **Odpoveď:**

C Ktoré hlásky chýbajú v texte piesne? **Odpoveď:**

6. Povinne voliteľná úloha. Vyber si jednu.

A Pri ľúbostných piesňach sa svedkom lásky mladých ľudí väčšinou stal mesiac, hviezdy, v pracovných piesňach sa naši predkovia žalujú slnku. Vytvor originálnu personifikáciu tak, aby predmetom zosobnenia bol mesiac, slnko, hviezdy v ľudovej piesni!

B V uspávanke vytvor niekoľko prirovnaní na dieťaťko.

Vypracovanie:

7. Označ chybné tvrdenie:

a) strofa je skupina veršov oddelená od ďalšej skupiny veršov medzerou

b) rým je zvuková zhoda slabík na konci veršov

c) jeden riadok v básni sa nazýva verš

d) personifikácia je prenesenie neživých vlastností osoby

e) refrén je pravidelne sa opakujúca časť básne alebo piesne

8. Spoj názov hudobného nástroja so správnou fotografiou.

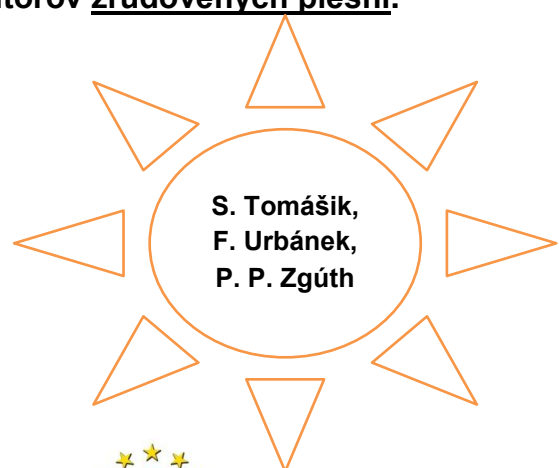

rapkáč	gajdy	rolnička	drumbľa	ozembuch	fujara
--------	-------	----------	---------	----------	--------

9. V schéme typov ľudovej piesne chýba kľúčový typ, doplň ho.

10. Vyfarbi slniečko, v ktorom sú mená autorov zľudovených piesní.

**11. Jednotlivé ľudové piesne sú priradené k typom podľa obsahu.
Hľadaj tri chyby, oprav priradenie k druhu.**

	Text piesne	druh piesne	oprava
1.	Červený kachel', biela pec nevedela milá chleba piecť, iba jednu kuru upiekla, aj tá jej z pece utiekla.	žartovná	
2.	Dievča, čo robíš v rose studenej? Vijem ti pierko, pierčko, pierko z ruže červenej!	pracovná	
3.	Ore šuhaj, ore, úhor preoráva, ani biča nemá, len tak povoláva.	pracovná	
4.	Za Váhom, za Váhom, tam je dobre bývať, neorú, nesejú, len sa chodia dívať.	pracovná	
5.	Šuhaj koňa kuje, šabličku richtuje, a má milá plače, že pomašúruje.	vojenská	
6.	Ej, musel by to chlap byť, čo by ma chcel nabiť, vyberaný. Valaška pri boce, len sa tak ligoce a opasok vybíjaný.	zbojnícka	
7.	1. Na šaštínskej veži dvanast hodzin bije, [:už sa mé srdénko, éj, z milú rozlučuje.:] 2. Na tej svatojurskej, už sa ich odbiuo, [:už sa mé srdénko, éj, z milú rozlúčiuo.:]	ľúbostná	
8.	Zasial som žítko, zišiol mi ovos, dobre si, gazda, zemičku povoz! Dva razy povoz, tretí raz úhor, potom si zasej pšeničku v úhor!	pracovná	
9.	Dnešný deň sa radujme a veselo spievajme Ježiškovi malému, v jaslach uloženému. Spi, spi, Ježišku, milý synáčku.	koleda	
10.	Kačenko z Močenku, vyper mi košieľku, aby bola biela, keď puojdem do šenku.	ľúbostná	

12. Text: Idú mé ovečky

Idú mé ovečky dolu dolinečkou,
Pán Boh ma rozlúčiu s mojou frajerečkou.

Text: Ovce moje, ovce

Ovce moje, ovce, majú liate zvonce,
budú mi vyzváňať, keď puojdem k frajerce

Napiš, k akým dvom typom môžeš zaradiť piesne:

13. Text: Stávaj hore...

Stávaj hore, Hanzo!

Na banu klopajú,
ked neskoro prídeš,
fárat ti nedajú.

Neskoro som prišiou,
fárat mi nedali,
ešte ma hutmanskou
palicou vyprali.

Bolo o dvanástej,
tak mi povedali:
Vytiahni si dereš!
Dvanást mi vytali.

Dakujem vám, páni,
za to potrestania,
nech vás čerty veznú
s vašimi baniami.

Úlohy

A Aké je **meno baníka**, ktorý prišiel neskoro do práce ?

B Koľko štvorveršových **strof** je tvorí pieseň ?

C Niekoľkými vetami **porozprávaj príbeh** podľa piesne,
pomôcka: *fárat'* – zostupovať do bane, *hutman* – vedúci úradník
dereš – lavica, na ktorej sa vykonával trest bitím.

D Označ rým.

E Podčiarkni tie **prídavné mená**, ktoré sa vzťahujú
k celkovému vyzneniu piesne:

**smutná, žalostná, žartovná, výsmešná, vtipná, tajomná, veselá,
realistická, uštipačná, bolestná, srdcelomná**

14. Text - Do dvorečka, do dvora

1. [:Do dvorečka, do dvora smutný mesiac pozerá,:]

[:povedzže mi, milý, môj holúbok sivý, čo ten mesiac znamená?:]

2. [:Ten mesiac má znamenať, že sa máme tak nahať.:]

[:Mesiac smutne svieti, aj láska odletí, a už sa nenavráti.:]

A Označ typ piesne, podčiarkni personifikáciu.

B Zostav príbeh, ktorý sa skrýva v piesni.

15. Uvažuj, čo majú spoločné názvy piesní.

Dievča ze Senice...

Tie myjavské pekné zvony

Smolinské : Hora, hora

Od Kopčan k Holíču

Čo sa stalo v Trnave pri bráne

Tá myjavská veža

Kolem Radzimova

Skalica : Už mi tenkrát

V Myjavskej doline

Brodské : Zašli mi kone mé.

Na šaštínskej veži

Skalica:Vino sem, vino tam

Odpoveď:

Skús odhadnúť úspešnosť PL:

A

B

C

D

E

PaedDr. Žaneta Pikartová

Zdroje:

<http://www.uluv.sk/product/fujara-leptana-9471/>

<http://www.uluv.sk/product/rolnicka-bronzova-liata-7985/>

<http://www.uluv.sk/product/ozembuch-3227/>

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1087/Kollar_Narodnie-spievanky-1-Vojna/2#ixzz2ZoXaZvJN

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1085/Kollar_Narodnie-spievanky-1-Pastierstvo/2

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1092/Kollar_Narodnie-spievanky-2-Zartovne-satiricke-a-alegoricke-piesne/2

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1082/Kollar_Narodnie-spievanky-1-Vohlady-cize-zalety/2

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1089/Kollar_Narodnie-spievanky-2-Hry-zabavy-obycaje-a-obrady-so-spevom-spojene/3

http://www.velkerovne.sk/contents/chod07_sk.htm

<http://www.slovane.cz/view.php?cisloclanku=2009040002>

http://zlatyfond.sme.sk/dielo/1086/Kollar_Narodnie-spievanky-1-Remesla/2

<http://www.uluv.sk/product/drumbla-zelezna-ladena-14061/>

